ואמאי ליחזי הירדן נפל הירדן מת לוקח קא אמרת שאני לוקח דיד בעל השטר על התחתונה השתא ראתית להכי אפי' תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה:

מתני' [א]הרי עלי עולה יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא רבי שמעון אומר אין זו עולה הריני נזיר יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו לא יצא הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גלח בבית חוניו יצא ר' שמעון אומר אין זה נזיר: **גמ'** יצא הא מקטל קטלה אמר רב המנונא נעשה [ב]כאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריותה אמר ליה רבא אלא מעתה סיפא דקתני הריני נזיר שאגלח בבית חוניו יגלח במקדש ואם גילח בבית חוניו יצא הכי נמי דנעשה כאומר הריני נזיר על מנת שלא אתחייב באחריות קרבנותיו נזיר כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר אלא אמר רבא אדם זה לדורון נתכוין אמר אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי נזיר נמי האי גברא לצעורי נפשיה קא מיכוין אמר ה)אי סגיא בבית חוניו טרחנא טפי לא מצינא לאיצטעורי ורב המנונא אמר לך נזיר כדקאמרת עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה קאמר ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב המנונא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הרי עלי עולה שאקריבנה בבית חוניו והקריבה בארץ ישראל יצא [ג]וענוש כרת תניא נמי הכי הרי עלי עולה שאקריבנה במדבר והקריבה בעבר הירדן יצא וענוש כרת: **מתני'** ג)הכהנים [ד]ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים [ה]ואין צריך לומר לדבר אחר שנאמר [1]אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות ג)(בקרב) אחיהם הרי אלו כבעלי מומין חולקין ואוכלין ולא מקריבין: **גמ'** אמר רב יהודה כהן [ו]ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח אמר רב יצחק בר אבדימי מאי קראה [2]יען אשר ישרתו אותם לפני גילוליהם והיו לבית ישראל למכשול עון על כן נשאתי ידי עליהם נאום ה' אלהים ונשאו עונם וכתיב בתריה ולא יגשו אלי לכהן לי אי עבד שירות אין שחיטה לאו שירות הוא: איתמר שגג בזריקה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח רב ששת אמר [ז]אין קרבנו ריח ניחוח אמר רב ששת מנא אמינא לה דכתיב והיו לבית ישראל למכשול עון ד)[מאי] לאו או מכשול או עון ומכשול שוגג ועון מזיד ורב נחמן מנא אמינא לה ה)דתניא [3]וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה מלמד שכהן מתכפר על ידי עצמו במאי אילימא בשחיטה מאי איריא שוגג אפילו מזיד נמי אלא לאו בזריקה ורב ששת אמר לך לעולם בשחיטה ובמזיד לא נעשה משרת לעבודת כוכבים ואזדו לטעמייהו דאתמר הזיד בשחיטה רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח דלא עבד שירות רב ששת אמר אין קרבנו ריח ניחוח

נעשה

ולמאי ניחוי הי נפיל. אי גדול נפל הפסיד לוקח דהא גדול שבבתים משמע ואי קטן נפל לית ליה פסידא: **בעל השטר.** כגון האי לוקח שבא בשטר מכירה ידו על התחתונה דהוי מוציא מחבירו עליו הראיה שהמוכר מוחזק בבתים הלכך ראיה על הלוקח אבל גבי הקדש גדול משמע: **מתני' שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש.** דכיון דאמר הרי עלי עולה איחייב ליה בעולה: **אם הקריבה בבית חוניו יצא.** מפרש טעמא בגמ': **יגלח במקדש.** מביא קרבנותיו: **גמ' והא מקטל קטלה.** דשוחט חוץ הוא ואיהו איחייב ה) בעולה מכי אמר הרי עלי עולה: **אמר רב המנונא.** כיון דאמר על מנת שאקריבנה בבית חוניו הוי כאילו אמר על מנת שאהרגנה ולא איתחייב באחריותה ומשום הכי יצא אבל חייב כרת משום שחוטי חוץ שהרי קרא עליה שם עולה: נזיר לא מצי לאתנויי על מנת שלא אתחייב באחריות דקרבנותיו דכיון דחלה עליו נזירות לא פקעא מיניה עד דמייתי קרבנותיו: **לדורון בעלמא קא מיכוין.** ולא חל עליה שם עולה: **טפי לא מצינא לאיצטעורי.** ברחוק מארץ ישראל עומד וקרוב לחוניו ואליבא דרבא לא מחייב משום שחוטי חוץ: ואמר ליה רב המנונא נזיר הוי ודאי טעמא כדקאמרת דלא חל עליה שם נזירות אבל עולה היינו טעמא נעשה כאומר וכו' ושם עולה עליה וחייב כרת: **והקריבה בארץ ישראל.** שלא בירושלים ולהכי נקט בא"י דאף על גב דלא קיים נדרו יצא דקביעותא דבית חוניו לאו קביעות הוא ו)(אלא היינו טעמא) דהוי כאומר על מנת שאהרגנה ועל מנת שלא אתחייב באחריותה דמה לי קטלה התם מה לי קטלה הכא וענוש כרת משום שחוטי חוץ. אלמא שם עולה חל עלה כדרב המנונא: **במדבר.** קסבר משום משכן שהיה שם יהא עדיין המדבר קדוש: **והקריבה בעבר הירדן.** בארץ ישראל שלא בירושלים אפי' הכי יצא דעל מנת שלא אתחייב באחריות קאמר: **מתני' ואין צריך לומר לדבר אחר.** אם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו עוד בירושלים: **הרי אלו כבעלי מומין.** שחולקין ואוכלין בקדשים כדאמר באלו מנחות (לעיל עג.) איש חולק ואפי' בעל מום: **גמ' כהן ששחט בהמתו לעבודת כוכבים.** לפני עבודת כוכבים ושב קרבנו שהוא מקריב במקדש אחרי כן ריח ניחוח הוא: **אי עביד שירות.** בעבודת כוכבים מיתסר במקדש ושחיטה לא איקרי שירות דהא במקדש כשרה בזר: **שגג בזריקה.** זרק דם לעבודת כוכבים בשוגג דהשתא עבד ליה שירות אלא שוגג הוה: **מאי לאו או מכשול או עון.** כלומר או שוגג או מזיד עשו שירות לעבודת כוכבים וכתיב לא יגשו אלי לכהן לי: **עון מזיד.** כדאמרי' במסכת יומא (לו:) עונות (ויקרא טז) אלו הזדונות וכן הוא אומר (במדבר טו) הכרת תכרת עונה בה: **בחטאה בשגגה.** משמע אפי' נפש כהן בחטאה בשגגה יכול להקריב קרבנו ולהקריב על עצמו וההיא פרשתא בעבודת כוכבים מישתעי כדכתיב (במדבר טו) וכי תשגו ולא תעשו וגו' זו עבודת כוכבים ששקולה כנגד כל התורה כולה (הוריות ח.): **במאי.** אלא לעבודת כוכבים דאיצטריך קרא לאכשורי לעבוד במקדש כי שגג:

נעשה

שאקריבנה בבית חוניו. אין שייך כאן תפוס לשון ראשון ולאחרון דהוי כאומר עד בית חוניו מלינא לאטרח כדאיתא בגמ': י) **אפילו** תימא עלייה דגריעה יד בעל השטר על התחתונה. תימה דבפ' הנודר מן הירק (נדרים נו.) מסיק מאי עלייה מעולה שבנכסיו ושמא דיחויא הוא אבל קשיא דמסיק יד בעל השטר על העליונה ושמא לאפוקי ט) יל"ע דווקא קאמר: **לא** ישמשו במקדש בירושלים. בספר הזהיר כתוב כהן שהמיר דתו לא ישא את כפיו ולא יקרא ראשון דכתיב וקדשתו והוא אחליה לקדושתיה ועבדו ליה רבנן מעלה מפני דרכי שלום והאי כיון דאידמי אידמי כדתנן הכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים ורש"י ט) פירש דכשר וזה לשונו הרי אלו כבעלי מומין כו' מהכא נפקא לן דכהן שהמיר דתו וחזר בתשובה כשר לדוכן שהרי לא מלינו כהן בעל מום שיהא פסול לדוכן אלא אם היה לו מום בידיו כדאמרינן במגילה (דף כד:) מפני שהעם מסתכלין בו ותו הא דקתני לא ישמשו במקדש בירושלים ולהכי איצטריך בירושלים לאשמועינן דבנוב וגבעון היו מותרין לשמש כל שכן בזמן הזה שאין שירות ואין מקדש דודאי כשר לדוכן ולקרות בתורה תחילה ותו אמרינן (תענית דף כז.) אי מה משרת בעל מום לא אף מברך בעל מום לא י) ת"ל לעמוד לשרת לעמידה הקשתיו ולא לדבר אחר עד כאן לשונו: **כהן** ששחט לעבודת כוכבים קרבנו ריח ניחוח. ולרב ששת בשוגג ולרב נחמן אפי' במזיד:

נזלמן

מסורת הש"ס

א) [עיין תוספות כתובות נו. ד"ה הרי זו], ב) ע"ז נב:, ג) [נחמן], ד) ל"ק, ה) איתחייב. ל"ק, ו) ל"ק מ"ז וגרס והוי כאומר, ז) שייך לעיל, ח) בר' ל"ק עליה ועיין שם בהלא"ש יתכן כיונת התוספות ע"פ גירסא זו ע"ש, ט) היינו בתשובה שלו כ"כ והובא בטוא"ח בב"י סי' קכ"ח. ל"ק ועי' בתום' סוטה לט. ד"ה כי מהדר ותוספות תענית כז. ד"ה אי מה, י) תירוץ זה לא מצאתי במסכת סוטה ולא במס' תענית ואף לפי גי' ס"י שהיה גרסם סוטה לט: לא נמצא כלל קושיא ולא תירוץ רק במס' תענית משני הא איתקש לנזיר ע"ש ול"ע, ל"ק.

תורה אור השלם

1. אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח יי בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם: מלכים ב כג ט
2. יען אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם והיו לבית ישראל למכשול עון על כן נשאתי ידי עליהם נאם אדני אלהים ונשאו עונם: יחזקאל מד יב
3. וכפר הכהן על הנפש השגגת בחטאה בשגגה לפני יי לכפר עליו ונסלח לו: במדבר טו כח

גליון הש"ס

גמ' דתניא וכפר. לעיל עד ע"ב:

מוסף רש"י

בבית חוניו. מפרש במסכתין חוניו בנו של שמעון הצדיק שברח לאלכסנדריא מפני אחיו ובנה שם מזבח, ואליבי איכא למ"ד לשם עבודת כוכבים ואיכא מ"ד לשם שמים (ע"ז נב: וכעי"ז מגילה י.).

שיטה מקובצת

גמ' ואמאי ליחזי הי נפל הי מת לוקח: שם רש"א אין זו עולה. נ"ב עי' תוס' לעיל דף קג ע"א: שם מתני' כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם הרי אלו: שם בגמ' אי עבד שירות אין אי לא עבד שירות לא ושחיטה לאו שירות הוא: שם מלמד שהכהן מתכפר: שם ובמזיד לא דנעשה כומר לעבודת כוכבים: רש"י ד"ה בעל כו' אבל לגבי הקדש: ד"ה יגלח במקדש ויביא קרבנותיו: ד"ה וא"ל רב המנונא נזיר הוי ודאי כדקאמרת דלאו שם נזירות עליה אבל עולה היינו טעמא: ד"ה במדבר דסבור משום: ד"ה והקריבה כו' שלא אתחייב באחריותה קאמר: במשנה ד"ה ואין כו' אם לעבודת כוכבים שלא ישמשו: שם ד"ה אי עביד שירות לעבודת כוכבים: ד"ה מאי לאו כו' לעבודת כוכבים וכתי' בתריה לא יגשו אלי: ד"ה עון כו' הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה: ד"ה בחטאה כו' אפי' נפש כהן חטאה בשגגה יכול להקריב קרבנו ולכפר על עצמו: בא"ד ולא תעשו את כל המצות זו עבודת כוכבים:

עין משפט נר מצוה

מד א ב ג מיי' פי"ד מהלכות מעה"ק הלכה ז:
מה ד מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הל' יד:
מו ה ו ז מיי' שם הל' יג:

רבינו גרשום

התחתונה: ואם הקריבה בבית חוניו לא יצא. דדמי כמי שהקריבה בבמה: ואם אמר הרי עלי עולה שאקריבנהו בבית חוניו אפי' הכי חייב להקריב במקדש. ואם הקריב בבית חוניו יצא ידי נדרו: הא מקטל קטליה. דהואיל דחוץ למקדש שחיט ליה דמי כאילו נוחרה דלאו הקרבה היא ואמאי יצא ידי נדרו: אמר רב המנונא לפיכך יצא דדמי כמאן דאמר הרי עלי עולה על מנת שלא אתחייב באחריותה והואיל דלא נתחייב באחרי' כי הקריבה בבית חוניו אינו חייב להביא במקדש אחריתי אבל חייב עליה משום שחוטי חוץ שהרי קרא לה שם עולה: נזיר. בתמיהא קאמר. כמה דלא מייתי קרבנותיו לא מתכשר ביין וליטמא למתים: אלא אמר רבא לא תימא על מנת שלא אתחייב באחריותה משום דקשיא נזיר אלא להכי יצא דאדם זה דאמר הרי עלי עולה להקריבה בבית חוניו לדורון נתכוין והכי קאמר אי סגיא כו'. כגון שרחוק מארץ ישראל הוא: ורב המנונא אמר נזיר משום הכי יצא כדקאמר טפי לא מצינא לאיצטעורי וגבי עולה משום הכי יצא דנעשה כאומר על מנת שלא אתחייב באחריותה: והקריבה בארץ ישראל. בגבולין דא"י שלא במקדש יצא וענוש כרת דמדקאמר יצא ידי נדרו ש"מ [דנעשה כאומר] ע"מ שלא אתחייב באחריותה, דמשום דאין חייבין באחריותה יצא דלא איתחייב לאייתויי אחרינא וענוש כרת משום שחוטי חוץ הואיל דקרא לה שם זבח. דאי לדורון ולא לשום זבח לא הוה ענוש כרת: שאקריבה במדבר. שלא בזמן משכן דומיא דבית חוניו והקריב בעבר הירדן יצא וכו'. כדאוקימנא ע"מ שלא אתחייב באחריותה: ואין צריך לומר דבר אחר. דאם שמשו לעבודת כוכבים לא ישמשו במקדש. ותנא דמתני' סבר לה כר' יהודה דגמרא דבית חוניו לאו בית עבודת כוכבים: כהני הבמות. זו עבודת כוכבים: הרי אלו כבעלי מומין. דכהנים ששמשו בעבודת כוכבים כהנים בעלי מומין דמו דחולקין ואוכלין במתנות כהונה ובחלק של שאר כהנים אבל אין מקריבין על גבי המזבח: קרבנו. קרבן אחר שהקריב למזבח הוי לריח ניחוח דהורצה קרבנו אע"ג ששחט לעבודת כוכבים. דלא חשיב שחיטה שירות דהא כשרה בזר: שגג בזריקה. דזרק לעבודת כוכבים בשוגג. קרבן אחר שמקריב לשום שמים ע"ג המזבח הוי ריח ניחוח: או מכשול או עון. דבין ששימשו לעבודת כוכבים במכשול דהיינו שוגג. ובין בעון דהיינו מזיד לא יגש לכהן:

לר"נ מכשול דעון. כלומר אם נכשל במזיד לא הוי קרבנו תו ריח ניחוח אבל בשוגג הוי ריח ניחוח: שכהן מתכפר ע"י עצמו. דאם חוטא יכול להקריב הוא עצמו קרבנו להתכפר בו דאפשר לומר וכפר הכהן על הנפש השוגגת מה ת"ל בחטאה בשגגה אלא הכי משמע וכפר הכהן בחטאה בשגגה בחטא שעשה בשוגג מכפר על נפשו של עצמו: ובמאי. על איזה חטא מכפר על עצמו: אילימא בשחיטה. דשגג בשחיטה לעבודת כוכבים אפי' שחט במזיד יכול להקריב קרבן דהא אמרן אין זה שירות: אלא לאו דשגג בזריקה. וקאמר דמכפר ע"י עצמו. אלמא קרבנו ריח ניחוח: לעולם היכא דשגג בשחיטה קא משתעי קרא ודקא אמרת אפי' מזיד נמי במזיד ודאי אין קרבנו ריח ניחוח דנעשה כומר לעבודת כוכבים דאע"ג דלאו שירות הוא מ"מ עבודה חשובה היא דבכלל ד' עבודות היא: ה) במאי עביד לעבודת כוכבים אילימא דעבד בשוגג. מאי ושב דקאמר כי לא עבד במזיד שב ועומד הוא שלבו היה לעולם לשמים: אלא מדאמר ושב פשיטא דבמזיד עבד: אלא לאו בשחיטה. דשחט במזיד ושב קרבנו ריח ניחוח וכרב נחמן: ורב ששת אמר לעולם בשחיטה ובשוגג והאי ושב דקאמר הכי קאמר אם שב מעיקרא הוא. דבשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח: והודה לעבודת כוכבים. דקבלו עליו לאלוה: הך קמייתא. דשגג בזריקה: דעביד ליה עבודה. דבכלל עבודה חשבינן לה. וכולהו נקיט אליבא דרב ששת: מלברך בשם שלא בכנוי לפי שהיו יראים להזכיר השם כתיקונו שלא היו בוטחין בעצמן: חוני בני ישמש תחתי בכהונה גדולה. דניחא ליה ביה משמעי: אמר לו שמעי לחוניו: אונקלי. מלבוש של אשה: צלצול. אזור: לאהובתו. לאשתו: מה זה שלא ירד לה. שמעי שלא ירד לגדולה דמעולם לא היה כ"ג כך בא לתקלה זו דבנה חוניו עבודת כוכבים על ידו לפי שנתקנא שמעי בגדולה: היורד לה. מי שיורד לגדולה עאכ"ו דלאחר שעלה אין מורידין אותו שלא יבא לידי תקלה: לא קבל עליו חוניו להיות כ"ג. ואע"ג שרצה חוניו שיהא אחיו הגדול כ"ג נתקנא בו: א"ל לשמעי. דחוניו היה חכם יותר משמעי: בקשו להורגו שיזלזל בכהונה: כל המאורע. שאחיו לימדו כן: כל הרואה אותו. כל מי שהיה פוגע בחוניו כשהיה בורח מראה באצבעו לאותן שהיו רצין אחריו ואמר עליו זהו: יהיה מזבח לה'. דזהו מזבח שבנה חוניו לש"ש: ומה זה שברח ממנה. דברח מן הגדולה שהרי לא רצה לקבל עליו הכהונה גדולה לפי שהיה אחיו גדול הימנו: כך. דבא לפורענות כל כך דנתקנא בו לאחר שרצה שיהא כ"ג עאכ"ו דאין מורידין אותו לאחר שעלה שלא יבא כמו כן לידי תקלה: הכי גרסינן בתחי' כל האומר

ה) שייך לע"ב.